www.kurdistannet.org
21/05/2003 23:16

پێشگیریی جەنگی ناوخۆ لە کەرکوکدا بڕیاری بوێرانەی دەوێت

هاورێ باخەوان

لە ڕۆژانی ڕابردوودا چەند پشێوییەکی ترسناك لە شاری کەرکوك لە نێوان کورد و عەرەبدا ڕوویدا. سەرچاوەکان هەریەکەیان بەجۆرێك باسی ئەم ڕووداوانە دەکەن. بەهۆی ئەو پێکدادانەی نێوان کورد و عەرەبەوە نزیکەی ١٠ کەسێك لە هەردوولا کوژران و دەیانیش بریندداربوون.

هەندێك لە سەرچاوەکان باسی دەستپێشکەریی ئەعرابەکانی پرۆسەی بەعەرەباندن دەکەن لە ئافراندنی ئەو پشێوییەی شاری کەرکوك, بەوەی کە کۆمەڵێك لەوان بەوتافکێشان بەگیانی سەرۆکی لێکەوتووی بەعسییەکان بەناو شاری کەرکوکدا گەڕاون و چەند ماڵە کوردێکیشیان داوەتە بەر ڕێژنەی گوللە. لە ئاکامدا کوردەکانیش هاتوونەتە دەست لێیان و بووەتە هۆی کوژانی چەند کەسێك لە هەردوولا و ئەم پشێوییە چەند ڕۆژێکی خایاندووە.

دیارە ئەمە کارێکی ترسناکە لە کەرکوکدا, چوونکە ئەو شارەی کە لەسەر مێژوو و مافی کورد کراوەتە "مۆزەخانەی توخمە خۆرهەڵاتییەکان", بووشەتە بۆمبایەکی فتیلکراو و بەداخەوە ئەگەر لایەنە پەیوەستەکان خەمێکی گەورەی لێنەخۆن ئەوا دەتەقێتەوە و پریشکەکەی تورکمانەکانیش دەگرێتەوە.

ڕووداوە مێژووییەکان ئەوەمان بۆ دەگێڕنەوە کە جەنگی ئەهلی چ لە نێوان ڕۆڵەکانی نەتەوەیەك یان چ لە نێوان دوو نەتەوە یان زۆرتری جیاجیا, بەهۆی کارێکی بچووکەوە هاتوونەتە گۆڕێ و وایلێهاتووە کە ئەو شەڕانە گەورە بن و تەڕوهیشك پێکەوە بسووتێنێت. بۆ نموونە جەنگی "بەسوس"ی ناو عەرەبەکان لەسەر وشترێك بوو و چل دانە ساڵی خایاند, هەربۆیە زۆرجار پێشی دەگووترێت جەنگی چلساڵە و جەنگی ناوخۆی کوردیش لە ناوەڕاستی نەوەدەکاندا هەر لەسەر شتێکی هیچ بوو, ئەگینا وەنەبێت هەردوو لایەنی نەیار خاوەن بیرێکی جوودابێتن. دیارە هێزکارە خراپەکانی ئەو جەنگی کورد و کوردە تاوەکو ئێستا و چەند نەوەیەکی تریش بەدەستییەوە دەناڵێنێت. چونکە ئەوە بەسە بۆ ئەو منداڵە کوردەی کە لە سەدەی بیستودوودا لەدایك دەبێت و بڵێت باپیرەگەورەی من لەشەڕی کورد و کوردا لە دێگەڵە کوژراوە.

خراپترین جەنگی ئەهلی ئەو جەنگەیە کە لە نێوان دوو نەتەوە یان زۆرتردا بێتە گۆڕێ, کە بەهۆی ڕەفتارە دژبە کوردەکانی ٥٠ ساڵی داگیرکەرە یەك بەدواییەکەکانی باشووری کوردستانەوە بەداخەوە زەمینەیەکی فتیلدراو بۆ جەنگی ئەهلی لە کەرکوکدا هاتووەتە کایەوە. ژمارەی ئەو کوردانەی کە بە گوللەی وێڵی ئەعرابەکانی نێوان بەغدا و کەرکوك هەر لە ٠٩–٠٤ەوە تاوەکو ڕۆژی ئەمڕۆ کوژراون سەرەتایەکی خراپە بۆ ئەو جەنگە دزێوە.

هەڵبەت چ هێزەکانی ئامریکا و چ خودی یەکێتی و پارتی, هەڵەیەکی مێژوویی گەورەیانکرد لە کاتی ڕزگارکردنی کەرکوکدا تاوەکو ئێستا, بەوەی کە کێشەکانی شاری کەرکوکیان بەهەڵواسراوی هێشتووەتەوە. کە ئەمە گەلێك ترسناکە و ئەو کوردانەشی کە ماڵ و شوێنکارەکانیان لەلایەن ئەعرابەکانەوە داگیرکراون ناتوانن چیدی لەوە زۆرتر ئارام بگرن, چونکە ئەوانە لە سنوورەکانی یەکێتی و پارتیشدا کێشەیەکی گەورەی ژیانیان هەیە.

هێزە کوردییەکان چەندێك گرنگی بە شاری بەغداد دەدەن, پێویستە دوو هێندە و زۆرتر گرنگی بەشاری کەرکوك بدەن. چونکە مانەوەیان لە بەغداد و بەشداریی حوکمی ئێڕاق و فیدڕاڵی بۆ کوردستان بەندە بە پاشەڕۆژی شاری کەرکوکەوە. چونکە بەڵگەنەویستە کە کورد بەبێ کەرکوك لە بەغداد بێهێزە. هەربۆیە دەبێت کاری جیددی بۆ گەڕانەوەی پاشماوەی ئاوارە کوردەکانی کەرکوك بکەن و ئەو ئەعرابانەی کە لە شەستەکانەوە بۆ عەرەباندنی ئەو شارە هێنراونەتە کەرکوك لە کەرکوکەوە بگەڕێنرێنەوە بۆ شوێنەکانی خۆیان و قەرەبووی تەواوی ئەو کوردانەش بکەنەوە کە دەیان ساڵە سوود لە خانو و شوێنکار و زەوییە کشتوکاڵییەکانیان بەزۆر وەردەگیرێت.

هەروەها پێویستە سنوورێکیش بۆ ئامانجە تۆرانییەکانی تورکمانەکانی کەرکوك دابنرێت, بەتایبەتی بەناو ڕێکخراوی بەرەی تورکمانی و دەستێوەردانەکانی تورکیاش بۆ بزواندنی هەستی تۆرانێتیش سنووردار بکرێت و چیدیش کار بۆ دروستکردنی

پشێویی نێوان کورد و عەرەب لە کەرکوکدا نەکەن. چونکە بەپێی ڕای هەندێك چاودێرێك ئەوان بەو جەنگەی نێوان کورد و عەرەب زۆر خۆشحاڵ بوون.

پاشان پێویستە شوێنکەوتەی کەرکوك بە هەموو شارۆچکەکانی دەوروبەرییەوە بە تەواوەتی لە کوردستانی فیدراڵدا بچەسپێت و ئەمە خاڵی یەکەم و مەرجی بەشداریکردنی کورد بێت لە حکومەتی ئایندەی ئێراقدا.

خۆزگە پارتە کوردستانییەکان ئەم پشێوییەی ناو شاری کەرکوکیان بەشێوەیەکی تێپەڕ وەرنەدەگرت, چونکە دڵنیام هێشتنەوەی ئەو بارودۆخە بەهەڵواسراوی, ڕووداوی خراپتری لێدەکەوێتەوە.

٢٠-٠٥-٢٠٠٣

hawreh@bakhawan.com
http://www.bakhawan.com

تێبینی کوردستان نێت:
ئەم نووسینە بیروبۆچونی خاوەنەکەیەتی، کوردستان نێت لەناوەڕۆکەکەی بەرپرسیار نییە.